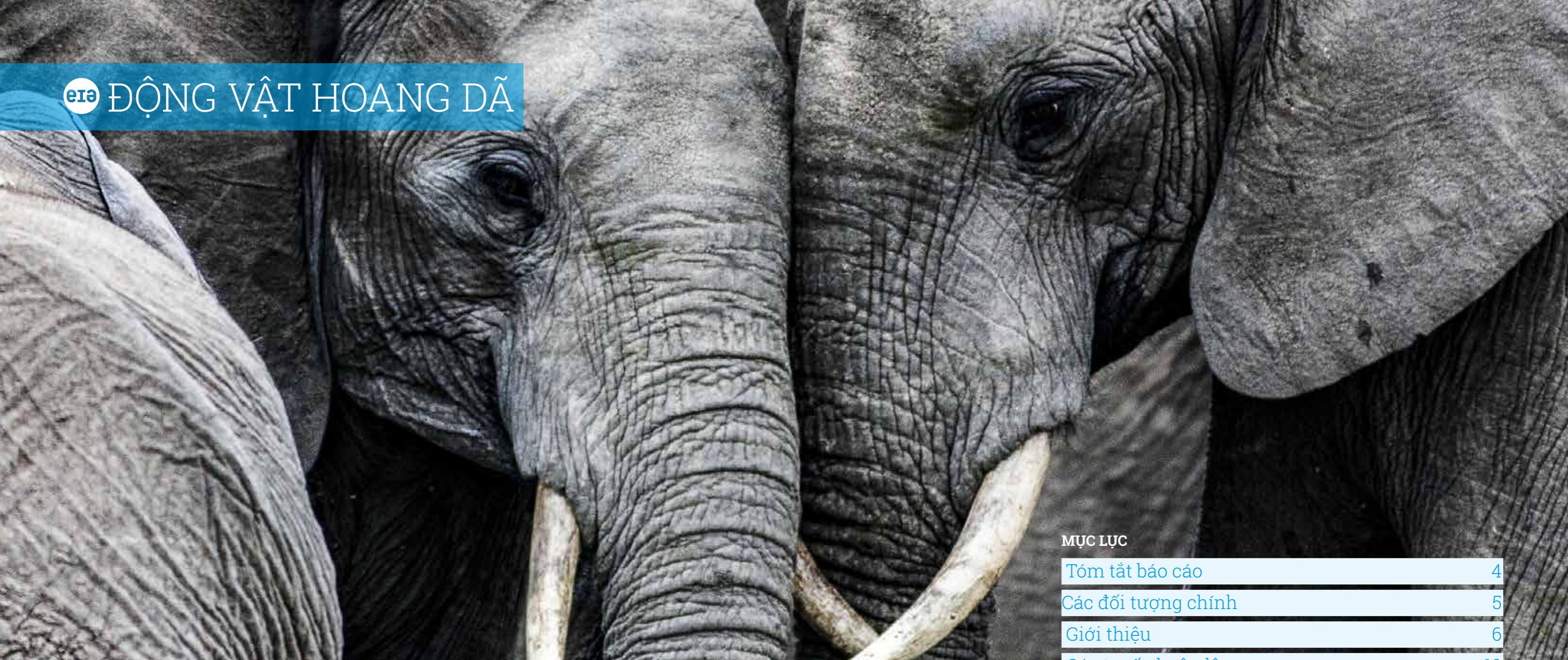

Lộ diện quái thú Hydra

Vai trò ngày càng tăng của các băng nhóm Việt Nam trong buôn bán ngà voi

MỤC LỤC

Tóm tắt báo cáo	4
Các đối tượng chính	5
Giới thiệu	6
Các tuyến buôn lậu	10
Giá trị kinh tế	12
Phương thức che giấu	13
Hồ sơ các đối tượng chính	14
- Phan Chí	15
- Nguyễn Thành Trung	16
- Nguyễn Tiến Sơn	17
- Lê Thị Thanh Hải	18
- Teo Boon Ching	19
- Nguyễn Công Thọ	20
- Dương Văn Đăng	21
Khuyến nghị	22
Tài liệu tham khảo	23

Lời cảm ơn

Chúng tôi chân thành cảm ơn các nhà tài trợ: Tổ chức Adessium Foundation, EJJ Philanthropies, Friedman-French Foundation, Kindy French, Oak Foundation, Steven Stone, The Rufford Foundation, Quỹ The Elephant Crisis Fund, một sáng kiến khởi động bởi tổ chức Save the Elephants và Mạng lưới Bảo tồn Động vật hoang dã (Wildlife Conservation Network) với sự hợp tác của tổ chức Leonardo Dicaprio Foundation.

EIA cũng chân thành cảm ơn những cá nhân và tổ chức với sự ủng hộ và tin tưởng lâu dài vào sứ mệnh và giá trị của EIA, đã góp phần hoàn thành báo cáo này.

Từ Hydra trong tiêu đề của báo cáo này là để chỉ sự đa dạng của các băng nhóm khác nhau (với nhiều kẻ cầm đầu) hoạt động buôn bán động vật hoang dã bất hợp pháp tại Việt Nam và không nên bị nhầm lẫn với công việc đang được tiến hành bởi tổ chức Freeland nhằm tới một băng nhóm cụ thể, được đặt tên mã là "The Hydra".

VỀ EIA

EIA điều tra và vận động chống lại tội phạm và lạm dụng về môi trường.

Các điều tra bí mật của EIA vạch trần tội phạm xuyên quốc gia về động vật hoang dã, tập trung vào voi, tê tê, hổ, và tội phạm về rừng như khai thác gỗ bất hợp pháp và phá rừng để trồng cây thương mại như dầu cọ. EIA cũng nỗ lực bảo vệ các hệ sinh thái biển toàn cầu thông qua việc xử lý các mối đe dọa của tình trạng ô nhiễm chất thải nhựa, hoạt động đánh bắt không chú ý và khai thác thương mại các loài cá voi và cá heo. Sau cùng, EIA góp phần giảm thiểu ảnh hưởng của biến đổi khí hậu thông qua vận động nhằm loại bỏ các loại khí làm lạnh gây hiệu ứng nhà kính trầm trọng, vạch trần hoạt động thương mại bất hợp pháp liên quan và cải thiện hiệu suất sử dụng năng lượng trong ngành công nghiệp làm lạnh.

EIA UK

62-63 Upper Street,
London N1 0NY UK
T: +44 (0) 20 7354 7960
E: ukinfo@eia-international.org
eia-international.org

Cơ quan Điều tra Môi trường Vương quốc Anh. Mã số Công ty: 7752350
Mã số VAT: 440569842. Đã đăng ký tại Anh và xứ Wales

Tóm tắt Báo cáo

Mặc dù là đối tượng của nhiều cuộc điều tra và bị phơi bày với vai trò trong hoạt động buôn bán quốc tế bất hợp pháp động vật hoang dã (ĐVHD), Việt Nam vẫn tiếp tục là tâm điểm của hoạt động buôn lậu ngà voi.

Nghiên cứu và phân tích của Cơ quan Điều tra Môi trường (EIA) cho thấy từ năm 2009, 56 tấn ngà voi đã bị bắt giữ tại Việt Nam và 20 tấn ngà voi có liên quan tới Việt Nam bị thu giữ tại các quốc gia khác.

Việc không có bất kỳ hành động có ý nghĩa nào chống lại các mạng lưới và đối tượng tội phạm đã được xác định đã dẫn tới tình trạng các băng nhóm tội phạm quốc tế người Việt đang hoạt động tự do ở khắp châu Phi và vào Việt Nam cũng như các quốc gia láng giềng. Ngà voi, sừng tê giác và tê tê đang được đưa trái phép vào Việt Nam với tốc độ đáng báo động, đẩy nhanh tốc độ suy giảm của các quần thể voi, tê tê, và tê giác vốn đã đang trong tình trạng nguy cấp.

Trong hai năm, EIA đã tiến hành một cuộc điều tra về phương thức hoạt động của một số mạng lưới tội phạm trong số này. Điều được phát hiện là một bối cảnh quốc tế với nhiều nhóm tội phạm có tổ chức người Việt Nam. Trong báo cáo này, EIA chỉ nêu tên một số đối tượng, tuy nhiên, có rất nhiều các đối tượng có liên quan khác, không thể đưa hết vào báo cáo này.

Các phát hiện chính cho thấy, có nhiều băng nhóm tội phạm lớn hoạt động tại Mozambique và các quốc gia châu Phi khác để buôn lậu ĐVHD vào và thông qua Việt Nam. Các băng nhóm này có tổ chức lỏng lẻo với thứ bậc và mỗi cá nhân có vai trò riêng biệt, nhưng có sự linh hoạt trong việc hợp tác và chuyển đổi giữa các băng nhóm. Khác với các băng nhóm tội phạm người Trung Quốc mà EIA đã điều tra trước đó, các băng nhóm người Việt có nhiều chiêu trò hơn. Chúng sáng tạo và sử dụng các phương thức che giấu tinh vi, sử dụng các đối tượng chuyên vận chuyển để vận chuyển hàng hóa trên nhiều tuyến đường. Tham nhũng có mặt trong toàn bộ dây chuyền buôn bán và hầu hết các băng nhóm này buôn lậu nhiều loại ĐVHD bất

hợp pháp, thường được gửi lẫn với nhau trong các lô hàng.

EIA ước tính, từ năm 2015 những đối tượng buôn bán ngà voi được xác định trong cuộc điều tra này có liên quan tới các vụ thu giữ tổng cộng 6,3 tấn ngà voi và 299kg sừng tê giác, bao gồm cả vụ bắt giữ 50 chiếc sừng tê giác tại Malaysia vào tháng 08 năm 2018. Các cuộc trò chuyện chi tiết giữa các điều tra viên EIA và thành viên của các băng nhóm được xác định trong báo cáo này cũng cho thấy từ tháng 01/2016 đến tháng 11/2017, có ít nhất 22 vụ vận chuyển ngà voi trót lọt từ châu Phi, với khối lượng ước tính khoảng 19 tấn và doanh thu tiềm năng 14 triệu USD.

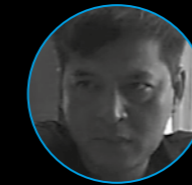
Việt Nam đã nhiều lần hứa hẹn, bao gồm cả các cam kết theo Công ước về buôn bán quốc tế các loài động, thực vật hoang dã nguy cấp (CITES), sẽ xử lý nạn buôn bán ngà voi và sừng tê giác - nhưng những lời hứa vẫn chưa được thực hiện.

Tuy nhiên, điều này cũng chưa hẳn là một sự tuyệt vọng hoàn toàn. Đã có các ví dụ tại các quốc gia mà tình hình đã có chuyển biến tốt hơn. Ví dụ, các nỗ lực tăng cường thực thi pháp luật tại Tanzania từ năm 2015 đã giúp cải thiện đáng kể tình hình, với việc các đối tượng trong băng nhóm tội phạm đã cảnh báo không nên hoạt động tại Tanzania. Các đối tượng buôn bán bất hợp pháp mà EIA tiếp cận cũng tỏ ra lo ngại đối với hoạt động tại Trung Quốc bởi những nỗ lực thực thi pháp luật của quốc gia này. Các hoạt động được nêu chi tiết trong báo cáo này là tội phạm hình sự nghiêm trọng theo luật pháp của Mozambique, Việt Nam, Lào, Malaysia và một số quốc gia chủ chốt được đề cập.

EIA đã chia sẻ các thông tin từ cuộc điều tra này với các cơ quan thực thi pháp luật liên quan.

Hồ sơ các đối tượng chính

Trong hai năm, EIA đã điều tra một mạng lưới buôn bán ngà voi phức tạp do các đối tượng người Việt cầm đầu. Các đối tượng chính bao gồm:

PHAN CHÍ

Vai trò trong tổ chức: Thủ lĩnh

Quốc gia hoạt động: Việt Nam, Mozambique, Nam Phi

Loại hàng hoá: Ngà voi, sừng tê giác, nanh, móng vuốt

NGUYỄN THÀNH TRUNG

Vai trò trong tổ chức: Hoạt động độc lập

Quốc gia hoạt động: Việt Nam, Mozambique

Loại hàng hoá: Ngà voi, sừng tê giác, nanh, móng vuốt

NGUYỄN TIẾN SƠN

Vai trò trong tổ chức: Hoạt động độc lập

Quốc gia hoạt động: Công-gô, Lào, Mozambique, Nigeria, Việt Nam

Loại hàng hoá: Ngà voi, sừng tê giác, vảy tê tê

LÊ THỊ THANH HẢI

Vai trò trong tổ chức: Chuyên vận chuyển

Quốc gia hoạt động: Lào, Việt Nam, Campuchia

Loại hàng hoá: Ngà voi, sừng tê giác, vảy tê tê

TEO BOON CHING

Vai trò trong tổ chức: Chuyên vận chuyển

Quốc gia hoạt động: Malaysia

Loại hàng hoá: Ngà voi, sừng tê giác, vảy tê tê

NGUYỄN CÔNG THỌ

Vai trò trong tổ chức: Chuyên vận chuyển

Quốc gia hoạt động: Campuchia, Lào, Việt Nam

Loại hàng hoá: Ngà voi, sừng tê giác

DƯƠNG VĂN ĐĂNG

Vai trò trong tổ chức: Công nhân (người làm)

Quốc gia hoạt động: Mozambique, Việt Nam

Loại hàng hoá: Ngà voi

Điều đặc biệt đáng lo ngại là Việt Nam, nước chủ nhà Hội nghị về Chống buôn bán bất hợp pháp ĐVHD (IWT) tại Hà Nội năm 2016, và được sự hỗ trợ của Chính phủ Anh Quốc, tuyên bố là đã đạt được sự tiến triển quan trọng trong công tác xử lý hoạt động buôn bán bất hợp pháp ĐVHD, nhưng những kết quả điều tra của báo cáo này lại không cho thấy điều đó.

Giới thiệu

Vai trò của Việt Nam trong buôn bán ngà voi bất hợp pháp toàn cầu đã tăng nhanh trong thập kỷ vừa qua. Là một tuyến trung chuyển quan trọng cho các lô hàng ngà voi lớn sang Trung Quốc, Việt Nam cũng sở hữu ngành công nghiệp chế tác đang phát triển và là một trong những thị trường buôn bán ngà voi lớn nhất thế giới.

Một chiếc vòng bằng ngà voi rao bán bởi một đối tượng người Việt vẫn còn nguyên một mảnh đạn, có khả năng chính là viên đạn đã bắn chết con voi chủ nhân của chiếc vòng này.

Một cuộc khảo sát về thị trường ngà voi ở Việt Nam đã phát hiện số lượng sản phẩm bày bán tăng sáu lần trong khoảng thời gian 2008-2015 và số lượng thợ điêu khắc tăng mười lần trong cùng thời kỳ. Cuộc khảo sát cũng cho thấy phần lớn ngà voi nguyên liệu được buôn lậu vào Việt Nam có nguồn gốc từ châu Phi, một sự chuyển dịch so với một nghiên cứu trước đó vào năm 2008 cho thấy hầu hết ngà voi ở Việt Nam được lấy từ voi châu Á.¹

CITES đã công nhận tầm quan trọng ngày càng tăng của Việt Nam trong hoạt động buôn bán ngà voi quốc tế và phân loại Việt Nam, theo Kế hoạch hành động quốc gia về ngà voi, là một trong chín quốc gia bị ảnh hưởng lớn nhất từ nạn buôn bán ngà voi bất hợp pháp.

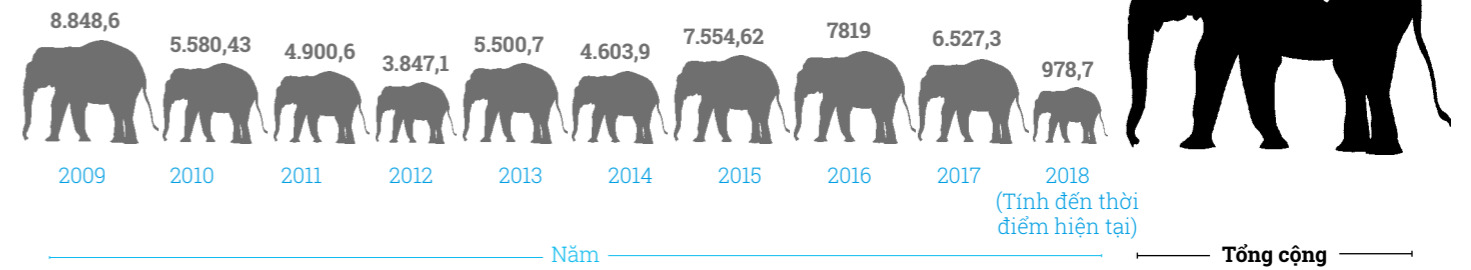
Một loạt các yếu tố khiến Việt Nam nổi lên là một trung tâm buôn bán ngà voi lớn. Tại Việt Nam, các tổ chức tội phạm về ĐVHD buôn bán sừng tê giác và hổ bất hợp pháp trước đây hiện đã đa dạng hoá sang buôn lậu các sản phẩm từ ĐVHD khác như ngà voi và tê tê. Do vị trí địa lý, Việt Nam đóng vai trò là điểm trung chuyển ngà voi chủ yếu đến nước láng giềng Trung Quốc, với các chuyến hàng lớn thường đi qua cảng Hải Phòng ở phía bắc và trên đất liền qua biên giới giáp với tỉnh Quảng Tây của Trung Quốc. Các trung tâm buôn bán hay các "làng nghề" như Nhị Khê ở miền bắc Việt Nam cũng đã mở rộng và phục vụ chủ yếu cho

khách hàng Trung Quốc. Tự do hoá kinh tế đã mang lại sự gia tăng các hoạt động thương mại và liên kết giao thông với các khu vực như châu Phi. Ví dụ, trong năm 2016, Việt Nam đã nhập khẩu 420.000m³ gỗ nguyên liệu từ Cameroon, so với 177.000m³ trong năm 2013.² Và ngày càng có nhiều người Việt Nam làm việc tại châu lục này.

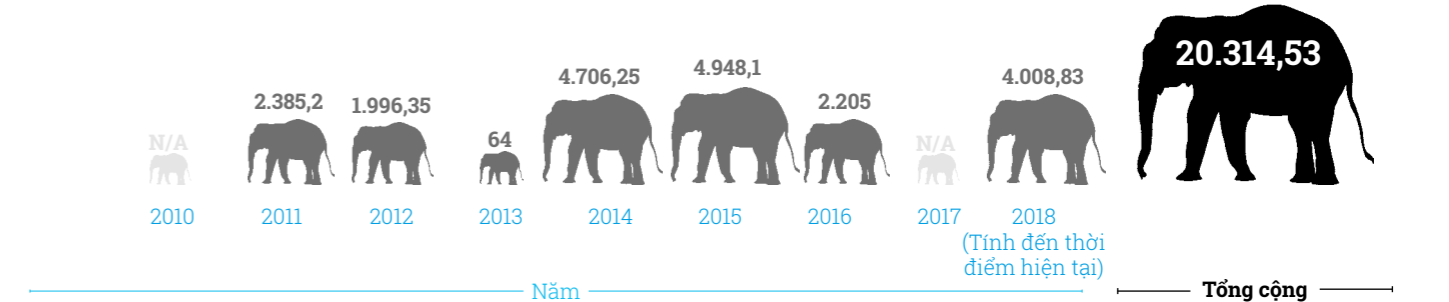
Tình trạng thực thi pháp luật yếu kém và tham nhũng lan rộng cũng tạo điều kiện cho các đối tượng buôn bán ngà voi người Việt. Trong năm 2017, Việt Nam xếp thứ 107 trong số 180 quốc gia về chỉ số cảm nhận tham nhũng.³ Một nghiên cứu đánh giá sự phản hồi của Việt Nam đối với tội phạm về ĐVHD cũng phát hiện nhiều vấn đề về thực thi pháp luật, bao gồm: không có khả năng đưa tội phạm ra tòa; điều khoản xử phạt không đầy đủ; không có khả năng giải quyết tham nhũng hệ thống có tổ chức; và thiếu các kênh hiệu quả để chia sẻ thông tin với quốc tế.⁴

Kể từ khi tổ chức một hội nghị quốc tế quan trọng về tội phạm ĐVHD vào năm 2016, Chính phủ Việt Nam đã bắt đầu cải thiện hoạt động thực thi pháp luật và sửa đổi Bộ luật Hình sự để đưa vào những hình phạt nghiêm khắc hơn. Tháng 04/2017, các cơ quan chức năng của Việt Nam đã bắt giữ Nguyễn Mậu Chiến, đối tượng cầm đầu một đường dây tội phạm về ĐVHD liên quan đến

Tổng số ngà voi thu giữ tại Việt Nam (kg)

Tổng số ngà voi bị thu giữ bên ngoài, nhưng có liên quan tới Việt Nam (kg)

buôn bán số lượng lớn sừng tê giác, ngà voi và tê tê từ châu Phi và buôn bán hổ trái phép.⁵ Việc bắt giữ đối tượng này ban đầu được ca ngợi là một bước đột phá, nhưng sau cùng đối tượng này chỉ phải chịu án 13 tháng tù.

Phân tích các vụ bắt giữ ngà voi quy mô lớn xác nhận vai trò gia tăng của Việt Nam trong buôn bán ngà voi, đặc biệt là liên quan đến châu Phi. Cơ sở dữ liệu của EIA về các vụ bắt giữ ngà voi quy mô lớn (khối lượng trên 500kg) cho thấy, kể từ năm 2009, đã có 56 tấn ngà voi bị thu giữ ở các nước khác khi đang trên đường đến Việt Nam. Vì số lượng bị thu giữ chỉ chiếm một phần nhỏ trong tổng lượng buôn bán, rõ ràng một khối lượng ngà voi khổng lồ đang được tuồn vào, và thông qua Việt Nam, và phần lớn các vụ thu giữ ngà voi trong nước đều không

dẫn tới việc bắt giữ các đối tượng phạm tội.

Nghiên cứu kỹ lưỡng từng vụ việc cung cấp nhiều thông tin chi tiết về bản chất có tổ chức của các băng nhóm buôn bán ngà voi do người Việt cầm đầu, các mảnh khoé buôn lậu và phạm vi mở rộng hoạt động của chúng, đặc biệt là ở châu Phi.

Lome, Togo năm 2014

Vào tháng 01/2014, các nhà chức trách Togo đã bắt giữ gần bốn tấn ngà voi được giấu trong gỗ để chuyển về Việt Nam. Các cuộc điều tra đã dẫn đến việc bắt giữ công dân Việt Nam Đinh Hữu Khao, với vỏ bọc là hoạt động buôn bán gỗ ở Tây Phi. Khao tiết lộ rằng ông chủ của công ty gỗ, Đào Văn Biên, đã dàn xếp hoạt động buôn lậu này từ Việt Nam.¹⁰

Các vụ
Bắt giữ và
Báo cáo
Chính

2008: Tình trạng
buôn bán ĐVHD
rộng khắp tại Việt
Nam bị nêu trong
báo cáo⁶

2012: Việt Nam bị
xếp hạng "tệ nhất"
về tội phạm ĐVHD⁸

Tháng 12/2012: 1,8 tấn ngà
voi bị bắt giữ tại Kenya có
đích đến là Việt Nam¹²

Tháng 01/2014: 04 tấn ngà voi bắt giữ
tại Togo có điểm đến là Việt Nam¹⁴

Tháng 06/2009: Việt Nam
bắt giữ vụ ngà voi lớn nhất
trong lịch sử (hơn 6 tấn)⁷

Tháng 03/2012:
Móng Cái, Việt Nam
bị phơi bày là điểm
nóng về buôn lậu⁹

Tháng 03/2013: CITES đánh giá
Việt Nam là quốc gia "quan ngại
chính"¹³

Đà Nẵng, Việt Nam năm 2015

Vào tháng 08/2015, cơ quan chức năng tại cảng Tiên Sa đã bắt giữ ba vụ ngà voi liên tiếp.¹¹ Vụ đầu tiên gồm 700kg ngà voi và sừng tê giác trong hai container được vận chuyển từ Mozambique và được phát hiện giấu trong các khối đá giả. Vài ngày sau đó, cơ quan chức năng tiếp tục phát hiện 2,2 tấn ngà voi giấu trong các container gỗ được gửi từ Nigeria. Cả hai lô hàng đều gửi cho cùng một công ty Việt Nam. Tiếp sau đó là vụ thu giữ thêm một tấn ngà voi và bốn tấn vảy tê tê được giấu trong một lô hàng đậu đỗ được bốc tại cảng Klang, Malaysia.

Phnom Penh, Campuchia năm 2016

Vào tháng 12/2016, các quan chức hải quan Campuchia tại nhà ga hàng hóa nội địa ở Phnom Penh đã phát hiện 1,3 tấn ngà voi và các sản phẩm ĐVHD bất hợp pháp khác được giấu trong các khúc gỗ đục rỗng và được phủ kín bằng sáp. Lô hàng có nguồn gốc từ Mozambique. Các chứng từ cho biết bên nhận hàng là Công ty Cam Transit Import, một công ty thuộc sở hữu của Nguyễn Tiến Chương, quốc tịch Việt Nam. Các phương tiện truyền thông đã liên hệ công ty này với một vụ thu giữ ngà voi trước đó xảy ra tại cảng chính của Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam.¹⁵ Cuối tháng đó, các quan chức Kenya tại cảng Mombasa đã tịch thu gần hai tấn ngà voi từ một container đã bị triệu hồi sau khi rời cảng để đi Campuchia. Một lần nữa, ngà voi bị phát hiện giấu trong các khúc gỗ đục rỗng. Vào tháng 12/2017, tại cảng Sihanoukville của Campuchia, cảnh sát đã thu giữ gần một tấn ngà voi được giấu trong các khúc gỗ trong ba container. Lô hàng này đến từ Mozambique từ một năm trước đó nhưng chưa có người nhận. Bên nhận của lô hàng này một lần nữa lại là Công ty Cam Transit Import.¹⁶

Các dấu hiệu tội phạm có tổ chức

Các băng nhóm tội phạm người Việt bị EIA điều tra đều có đặc điểm của tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia. Ví dụ, hai trong số những đối tượng buôn lậu đầu sỏ, Phan Chí và Lê Thị Thanh Hải, sử dụng các công ty giả và giám sát nhiều lô hàng ĐVHD trái phép. Các nhóm này được tổ chức có cấu trúc và hoạt động được nhờ vào tình trạng tham nhũng ở các cấp cao nhất. Hầu hết các băng nhóm tội phạm kiếm được lợi nhuận khổng lồ từ hoạt động buôn bán bất hợp pháp.

Các băng nhóm bị điều tra trong báo cáo này có các đặc điểm của tội phạm có tổ chức như sau:

- Mô hình sản bản trộm có tổ chức
- Đầu tư tài chính
- Mức độ tinh vi của các thủ đoạn và tuyến đường buôn lậu
- Sử dụng các công ty ma hoặc công ty bình phong
- Sử dụng người hoặc công ty vận chuyển hàng
- Lợi nhuận khổng lồ
- Nhiều chuyển hàng
- Hợp tác với các nhóm tội phạm có tổ chức khác
- Phạm vi địa lý của hoạt động và sự ảnh hưởng
- Rửa tiền
- Sử dụng những người có chức quyền hoặc địa vị xã hội cao
- Các thành viên trong băng nhóm tội phạm có tổ chức sử dụng/sở hữu ĐVHD

Điều tra của EIA

Vào tháng 04/2016, EIA bắt đầu một cuộc điều tra kéo dài hai năm về các tổ chức buôn bán ngà voi và các sản phẩm ĐVHD bất hợp pháp khác từ châu Phi đến châu Á do các đối tượng người Việt cầm đầu. Đóng giả làm các con buôn ĐVHD, các điều tra viên EIA đã tìm cách thâm nhập vào các tầng khác nhau trong các tổ chức buôn bán ngà voi, từ người đóng gói hàng ở cấp thấp đến những đối tượng vận chuyển có mối quan hệ rộng và ông trùm của các băng nhóm. Mục tiêu của cuộc điều tra là tìm hiểu các thủ đoạn được sử dụng và quy mô hoạt động.

Thông qua một loạt các cuộc gặp gỡ ở Mozambique, Việt Nam và Malaysia, EIA đã thu được nhiều thông tin về cơ cấu của các băng nhóm buôn lậu ngà voi người Việt, các vai trò khác nhau trong băng nhóm, các tuyến buôn lậu chính và phương pháp che giấu hàng, giá ngà voi ở các giai đoạn khác nhau trong chuỗi cung ứng và mối liên kết với các hình thức tội phạm về ĐVHD khác.

Đặc điểm và mô hình hoạt động

Cuộc điều tra của EIA bắt đầu tại Maputo, Mozambique, một điểm tập trung các đối tượng buôn bán ĐVHD người

Việt, những người ban đầu đến thành phố này để buôn bán sừng tê giác lấy từ Nam Phi. EIA đã gặp gỡ với Nguyễn Thành Trung, một đối tượng người Việt Nam có nhiều mối quan hệ, đang điều hành một nhà hàng Việt Nam. Trung tham gia ngày càng sâu vào hoạt động buôn bán ĐVHD và đã tìm cách thu gom cả ngà voi và sừng tê giác từ những đối tượng sản trộm người địa phương. Thậm chí, Trung còn đi đến các vùng sâu, vùng xa để tuyển những tay thợ sản bản xứ.

Thông quan sự kết nối của Trung, các điều tra viên EIA đã sắp xếp một cuộc gặp tại Maputo (Mozambique) với Phan Chí, đầu sỏ của một băng nhóm, vào tháng 11/2016. Sống tại Nam Phi bằng visa hưu trí, Chí có một công ty buôn bán gỗ làm vỏ bọc cho hoạt động buôn bán ngà voi bất hợp pháp và cho biết có 10 "lính" làm việc cho hắn ở Mozambique. Chí cũng cho biết, hắn có khả năng thu mua tới 1,5 tấn ngà voi mỗi tháng.

Vào tháng 04/2017, EIA đã sắp xếp một cuộc gặp mặt tại Hà Nội với Nguyễn Tiến Sơn, một đối tượng buôn bán ngà voi số lượng lớn có hoạt động cả ở Đông và Tây Phi. Sơn rao bán cho các điều tra viên tám lô hàng ngà voi khác nhau với tổng khối lượng 10,5 tấn. Vào tháng 10/2017, EIA xem được 500kg ngà voi là hàng mẫu từ một trong những lô hàng này tại một nhà kho ở Nhị Khê.

Sau đó, Sơn đã giới thiệu các điều tra viên EIA với hai đối tượng chuyên vận chuyển ngà voi từ châu Phi đến Việt Nam qua Lào, sử dụng cả vận tải đường biển và đường hàng không. Vào đầu tháng 12/2017, EIA đã gặp Teo Boon Ching, quốc tịch Malaysia và Lê Thị Thanh Hải, quốc tịch Việt Nam tại thành phố Hồ Chí Minh. Thông tin sớm được tiết lộ rằng các đối tượng này đang hợp tác hoạt động trên một tuyến buôn lậu vẫn đang được vận hành. Teo Boon Ching vận chuyển ngà voi và các ĐVHD khác mà đã được chuyển tới Malaysia bằng container đến cảng Johor rồi tiếp tục đưa về Viêng Chăn ở Lào bằng đường hàng không. Khi đến Lào, Hải tiếp tục vận chuyển hàng lậu bằng đường bộ vào Việt Nam.

Hoạt động chi tiết của những đối tượng buôn bán ngà voi mà EIA tiếp xúc được trình bày trong phần tiếp theo của báo cáo này. Các phương thức hoạt động chính bao gồm:

Cấu trúc: Các băng nhóm tội phạm về ĐVHD do người Việt cầm đầu ở châu Phi được cấu trúc với phân cấp vai trò và trách nhiệm. Dù vậy, cũng có tính linh hoạt giữa các băng nhóm, cho phép tăng cường hợp tác và cho phép trao đổi người làm và người vận chuyển.

Sản bản và thu mua: So với các băng nhóm buôn lậu ngà voi người Trung Quốc mà trước đây EIA đã ghi nhận, thường dựa vào đối tác người địa phương ở châu Phi để tổ chức sản trộm và thu mua ngà voi, các băng nhóm người Việt tham gia nhiều hơn vào các hoạt động ở cấp thấp với "lính tráng" được cử đến những điểm quan trọng như Maputo trong nhiều tháng để thu mua và đóng gói lô hàng ngà voi.

Che giấu: Các băng nhóm người Việt sử dụng các phương thức che giấu tinh vi để vận chuyển ngà voi trong các container; các khúc gỗ đục rỗng, các chông gỗ xẻ và việc sử dụng đá giả là những ví dụ đáng chú ý.

Đa dạng hóa: Hầu hết các băng nhóm người Việt buôn lậu nhiều loài ĐVHD và thường gửi các lô hàng hỗn hợp bao gồm ngà voi, sừng tê giác và tê tê.

Các tuyến buôn lậu: Các băng nhóm này sử dụng những người chuyên vận chuyển để chuyển ĐVHD bất hợp pháp về Việt Nam và chuyển đổi các tuyến đường để tránh bị phát hiện sau các vụ bắt giữ lớn. Tại thời điểm công bố báo cáo này, tuyến đường nhộn nhịp nhất là qua Malaysia và Lào.

Tham nhũng: Hầu hết các thành viên cấp cao của các băng nhóm người Việt đều khoe khoang rằng mối quan hệ với các quan chức tham nhũng giúp chúng chuyển trót lọt các lô ngà voi. Ví dụ, Teo Boon Ching nói rằng có thể chuyển ngà voi qua cảng Johor mà không bị cản trở vì có quan hệ với các cán bộ hải quan cao cấp.

Bán hàng: Ngà voi buôn lậu vào Việt Nam chủ yếu được mua bởi khách Trung Quốc, những đối tượng này mua các mặt hàng đơn giản như đồ trang sức và các khúc ngà nguyên liệu. Làng Nhị Khê ở miền Bắc Việt Nam vẫn là một trung tâm buôn bán ngà voi quan trọng. Nguyễn Tiến Sơn, đối tượng hoạt động ở Nhị Khê, cho biết làng nghề này có thể bán tới 10 tấn ngà voi một tháng, tùy thuộc vào nguồn cung cấp.

EIA ước tính từ năm 2015, những đối tượng buôn bán ngà voi được xác định trong cuộc điều tra này có liên quan tới các vụ thu giữ tổng cộng 6,3 tấn ngà voi và 299kg sừng tê giác. Các cuộc trò chuyện chi tiết giữa điều tra viên EIA và những đối tượng buôn bán cũng cho thấy từ tháng 01/2016 đến tháng 11/2017, có ít nhất 22 vụ vận chuyển ngà voi trót lọt từ châu Phi, với khối lượng ước tính khoảng 19 tấn và doanh thu tiềm năng 14 triệu USD.

Tháng 11/2016: Nhị Khê bị phơi bày là một trung tâm buôn lậu^{17,18}

Tháng 11/2016: EIA báo cáo Việt Nam tiếp tục có vai trò quan trọng trong hoạt động buôn lậu ĐVHD²⁰

Tháng 07/2017: EIA ra báo cáo vạch trần đường dây buôn bán ngà voi đi qua Việt Nam²²

Tháng 03/2018: 3,5 tấn ngà voi bị bắt giữ tại Singapore đang trên đường tới Việt Nam.²⁴

Tháng 11/2016: Việt Nam tổ chức hội nghị cấp cao về Chống buôn bán ĐVHD (IWT)¹⁹

2016: Việt Nam bị đánh dấu là một trong số các nước nhập khẩu ngà voi bất hợp pháp nhiều nhất²¹

Tháng 07/2017: Bắt giữ lô hàng ngà voi lớn thứ hai tại Việt Nam (2,7 tấn)²³

Các tuyến đường buôn lậu

EIA đã xác định được một số tuyến đường chính được các băng nhóm người Việt sử dụng để vận chuyển ngà voi từ các nước châu Phi qua Malaysia và Lào về Việt Nam để bán trong nước hoặc chuyển sang Trung Quốc. Những tên tội phạm này sử dụng các tuyến đường biển, đường hàng không và đường bộ.

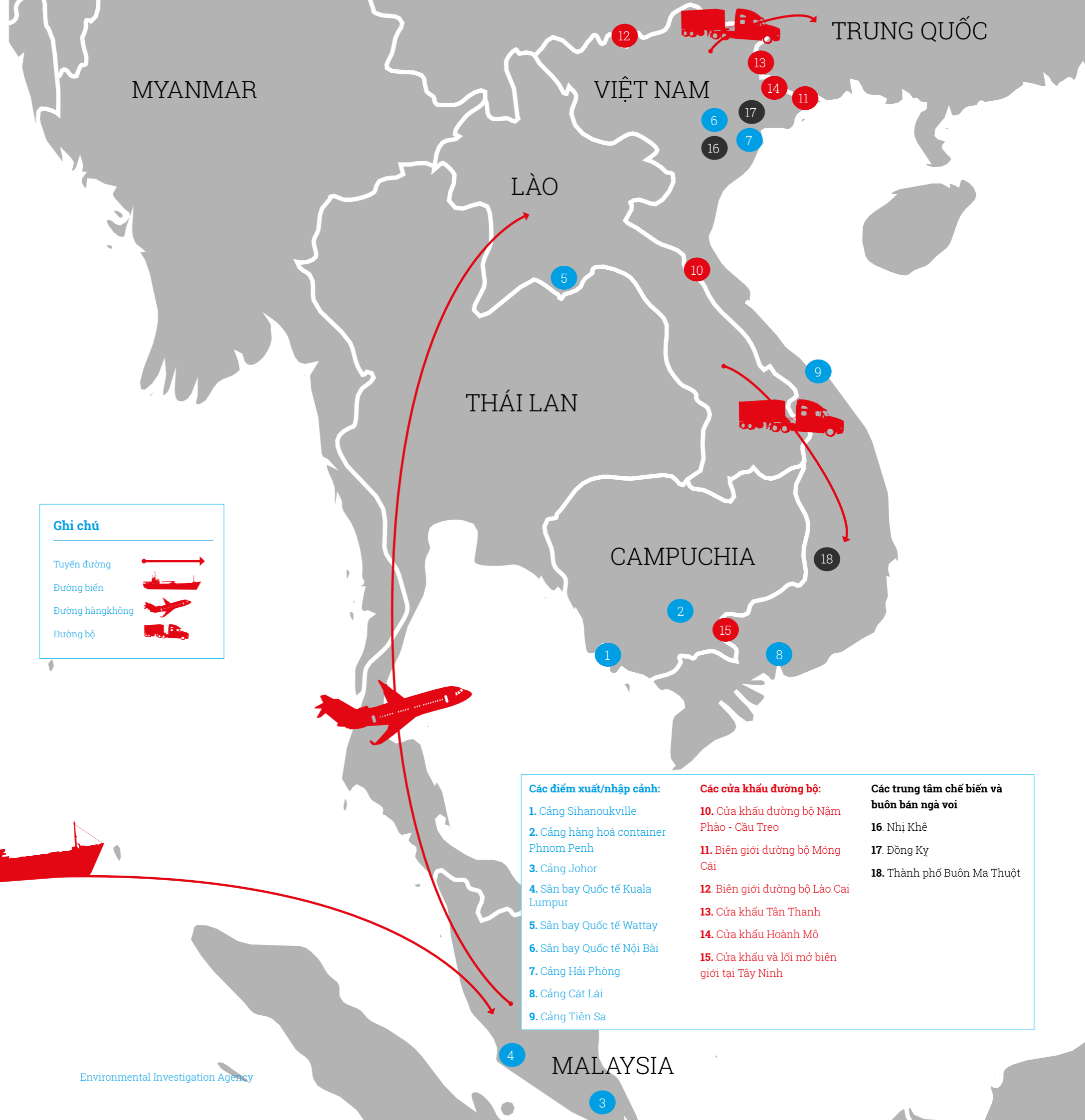
Mozambique là một **nguồn cung cấp** ngà voi chính. Các nước cung cấp ngà voi khác có thể bao gồm Nam Phi, Tanzania, Zimbabwe, Angola, Malawi và Nigeria. Ngà voi chuyển từ châu Phi về Việt Nam qua các cảng ở Mozambique, với Pemba, Nacala và Beira là các cảng xuất khẩu chính. Dù các đối tượng buôn bán cho rằng tuyến vận chuyển trực tiếp từ Mozambique tới Việt Nam có khó khăn và rủi ro, một số đối tượng vẫn sử dụng tuyến đường này, đặc biệt là gửi tới cảng Hải Phòng và một số cảng nhỏ ở phía bắc Việt Nam.

Tuy nhiên, hầu hết các băng nhóm đều tránh việc gửi thẳng và thường sử dụng các **địa điểm trung chuyển** nhằm che giấu nguồn gốc của lô hàng và tuyến đường. Malaysia là một trong số các nước trung chuyển chính. Ngà voi gửi về Việt Nam thường được thông quan bởi các quan chức tham nhũng tại cảng Johor, sau đó được đóng gói lại tại một nhà kho và chuyển tới Sân bay Quốc tế Kuala Lumpur. Số ngà voi sau đó được chuyển tới Sân bay Quốc tế Wattay tại Lào bằng cargo hàng không trước khi được chuyển bằng đường bộ sang Việt Nam thông qua cửa khẩu Nậm Phào-Cầu Treo. EIA còn nắm được thông tin rằng ngà voi có thể được trung chuyển qua Campuchia trước khi được vận chuyển bằng đường bộ vào Việt Nam.

Trung Quốc và Việt Nam là các **điểm đến** chính cho các lô hàng ngà voi bất hợp pháp. Khi đã được chuyển vào Việt Nam, ngà voi được chế tác, cất giấu và/hoặc bán trong nước. Vận chuyển sang Trung Quốc có thể được thực hiện bằng đường bộ qua các cửa khẩu ở phía bắc Việt Nam.

Ghi chú

- Tuyến đường
- Đường biển
- Đường hàng không
- Đường bộ

Các điểm xuất/nhập cảnh:	Các cửa khẩu đường bộ:	Các trung tâm chế biến và buôn bán ngà voi
1. Cảng Sihanoukville	10. Cửa khẩu đường bộ Nậm Phào - Cầu Treo	16. Nhị Khê
2. Cảng hàng hoá container Phnom Penh	11. Biên giới đường bộ Móng Cái	17. Đồng Kỵ
3. Cảng Johor	12. Biên giới đường bộ Lào Cai	18. Thành phố Buôn Ma Thuột
4. Sân bay Quốc tế Kuala Lumpur	13. Cửa khẩu Tân Thanh	
5. Sân bay Quốc tế Wattay	14. Cửa khẩu Hoàng Mố	
6. Sân bay Quốc tế Nội Bài	15. Cửa khẩu và lối mở biên giới tại Tây Ninh	
7. Cảng Hải Phòng		
8. Cảng Cát Lái		
9. Cảng Tiên Sa		

TỪ CHÂU PHI

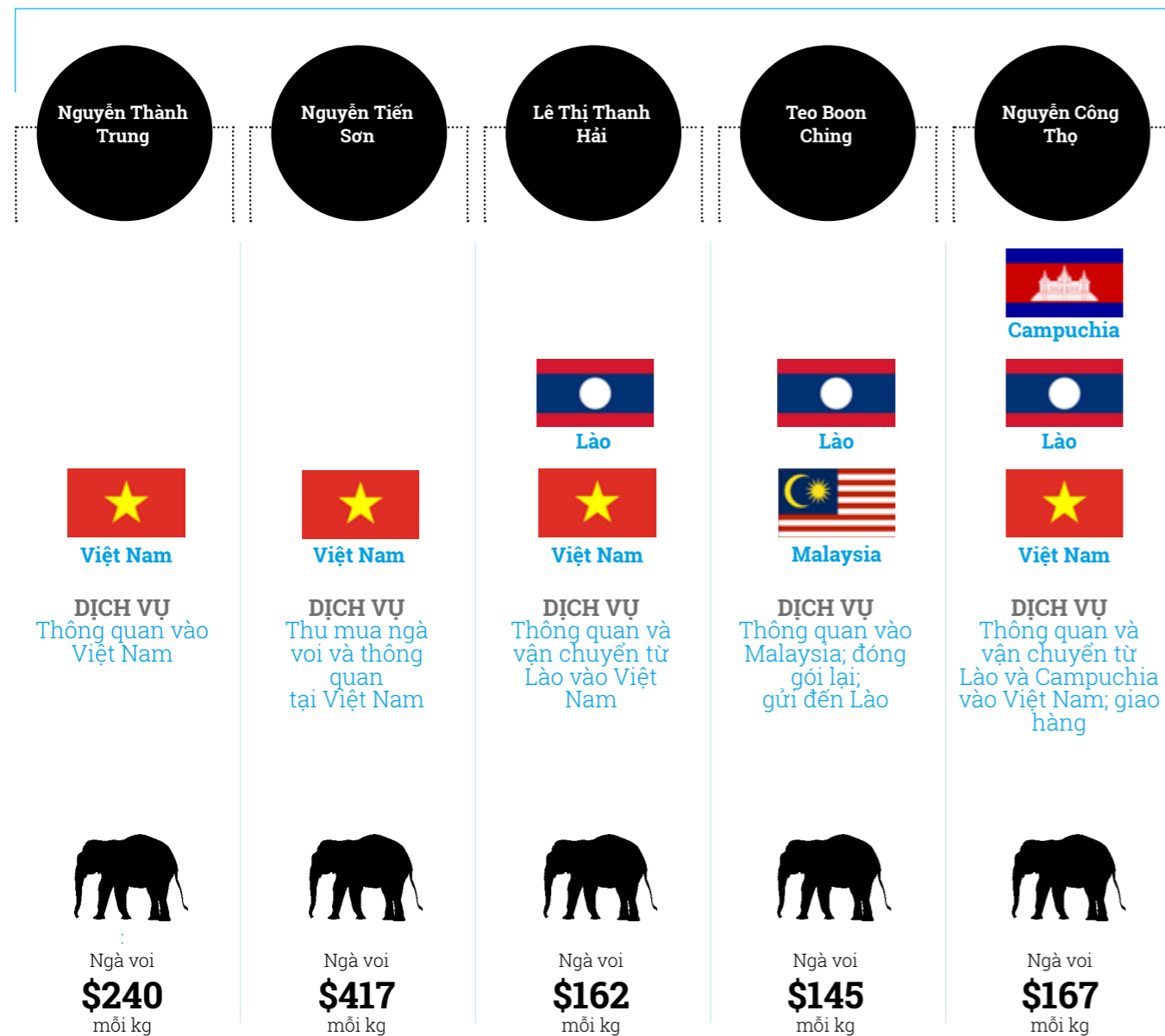
Giá trị kinh tế

Các băng nhóm tội phạm người Việt được đề cập trong báo cáo này vận hành một chuỗi cung ứng bất hợp pháp.

Ngà voi được thu mua trực tiếp hoặc qua trung gian tại các quốc gia thuộc vùng phân bố voi khác nhau ở châu Phi như Malawi hoặc Mozambique, với mức giá khác nhau tùy thuộc vào kích thước của chiếc ngà/miếng ngà. Tùy thuộc vào vai trò của mình, các băng nhóm sẽ sử dụng mối quan hệ với các cơ quan hải quan hoặc đại lý thông quan khác nhau

để thông quan ngà voi bất hợp pháp qua các điểm kiểm soát biên giới qua đường biển, đường hàng không hay đường bộ. Khi các lô ngà voi bất hợp pháp đến Việt Nam, các băng nhóm này sẽ bán ngà voi với giá bán buôn cho người mua. Dưới đây là chi tiết chuỗi cung ứng và giá cả đưa ra cho các "dịch vụ" đặc biệt bởi các đối tượng trong các đường dây.

CHI PHÍ DỊCH VỤ CỦA CÁC BĂNG NHÓM: Các ví dụ về mức phí vận chuyển ngà voi đưa ra bởi các đối tượng chuyên vận chuyển lậu

Phương thức che giấu

Những đối tượng buôn bán ĐVHD bị điều tra trong báo cáo này đã sử dụng nhiều phương thức che giấu để hỗ trợ cho việc vận chuyển các sản phẩm bất hợp pháp.

Các băng nhóm tội phạm ngụy trang ngà voi với các hàng hóa hợp pháp khác như gỗ, nông sản hay nhựa để tránh bị phát hiện. Bảng sau đây cung cấp thêm thông tin về các phương thức che giấu này.

Hàng hoá hợp pháp được sử dụng làm vỏ bọc	ĐVHD	Loại hình vận tải
Nông sản		
Sản phẩm nghệ thuật		Chưa xác định
Đậu, đậu tương, đậu phộng, đậu xanh, đậu đỏ, hạt điều		
Sừng trâu, bò		Chưa xác định
Phụ kiện máy khoan		
Phân bón		
Cá		Chưa xác định
Kim loại		
Phụ kiện xe máy		
Nhựa/hạt nhựa		
Mẫu đất		
Đá thạch anh		
Gỗ		
Tượng gỗ		

Hồ sơ các đối tượng chính

Các băng nhóm tội phạm do người Việt cầm đầu hoạt động tại châu Phi và châu Á tuân theo một cấu trúc phân cấp không chặt chẽ với các cá nhân có vai trò và trách nhiệm rõ ràng. Các nhóm tội phạm có tổ chức này dựa vào tình trạng tham nhũng để hỗ trợ hoạt động buôn lậu ĐVHD từ châu Phi tới châu Á. Một số thành viên của các băng nhóm tuy đã bị xác định bởi các cơ quan thực thi pháp luật nhưng vẫn tiếp tục hoạt động một cách tự do.

Cấp 1: Thủ lĩnh băng nhóm

Giám sát băng nhóm, tuyển dụng người vận chuyển và "lính tráng", xây dựng mối quan hệ với các quan chức tham nhũng và tạo ra lợi nhuận. Được biết có hơn 10 băng nhóm khác nhau hoạt động giữa châu Phi và châu Á.

Mục tiêu của EIA: Phan Chí

Cấp 2: Các đối tượng chuyên vận chuyển

Có khả năng đưa các lô hàng qua biên giới tới các thị trường cuối, có mối quan hệ gần gũi với các cán bộ tham nhũng và có tham gia trực tiếp vào hoạt động buôn bán ĐVHD.

Mục tiêu của EIA: Teo Boon Ching, Lê Thị Thanh Hải và Nguyễn Công Thọ

Cấp 3: Đối tượng hoạt động độc lập

Không liên quan tới một băng nhóm cố định, có khả năng thu mua ngà voi và các loại ĐVHD khác từ châu Phi và bán tại châu Á.

Mục tiêu của EIA: Nguyễn Tiến Sơn và Nguyễn Thành Trung

Bậc 4: Công nhân

Được tuyển dụng bởi các băng nhóm để làm việc tại các nước có nguồn cung cấp hàng, chịu trách nhiệm thu mua, đóng gói và gửi các lô hàng ngà voi, thường được gọi là "lính" hay tự gọi là "đàn BL" (viết tắt của từ "buôn lậu"). Bao gồm cả các "phi công", được tuyển dụng bởi các băng nhóm để xách hàng bất hợp pháp trên các chuyến bay quốc tế, đặc biệt là sừng tê giác,

Mục tiêu của EIA: Dương Văn Đăng

PHAN CHÍ

Vai trò trong tổ chức: **Thủ lĩnh**
Quốc gia hoạt động: **Việt Nam, Mozambique, Nam Phi**
Loại hàng hoá: **Ngà voi, sừng tê giác, răng nanh, móng vuốt**

Tóm tắt: Phan Chí là một đối tượng buôn bán ngà voi và sừng tê giác chủ chốt, lãnh đạo một nhóm tội phạm có tổ chức gồm ít nhất 10 người ("lính"). Chí tuyên bố đã hoạt động buôn bán ĐVHD hơn 10 năm, trong thời gian đó hẳn đi lại rất nhiều giữa Việt Nam và châu Phi. Chí đã tránh được các hoạt động thực thi pháp luật bằng cách sử dụng "lính" ở mỗi giai đoạn khác nhau của chuỗi buôn bán để thực hiện các công việc cần thiết từ thu mua, đóng gói, vận chuyển và bán ngà voi và sừng tê giác.

Chí có mối quan hệ thân thiết với Nguyễn Văn Trung, là Đại sứ Việt Nam tại Mozambique vào thời điểm đó, hiện tại đã nhận chức vụ mới là Phó Tổng biên tập báo Thế giới và Việt Nam, Cơ quan ngôn luận của Bộ Ngoại giao Việt Nam. Chí cho biết Trung đã giới thiệu Chí với các cán bộ cấp cao thuộc ngành công an và hải quan của Mozambique, những người mà Chí sẽ gọi điện khi cần sự giúp đỡ.

Tại Việt Nam, Chí sống ở Hà Nội. Chí cũng thuê vài căn nhà ở Mozambique và khoe đang sở hữu một biệt thự lớn cạnh sân gôn ở Pretoria, Nam Phi, nơi hẳn sống thoải mái với visa hưu trí do chính quyền Nam Phi cấp.²⁵

Chí cho biết, trong năm 2015 hẳn buôn lậu gần 13,5 tấn ngà voi trong ba lô hàng khác nhau bằng đường biển từ Mozambique về Việt Nam. Chí giải thích, vì sẵn sàng trả giá mua ngà voi cao hơn so với các đối thủ cạnh tranh, hẳn có thể thu mua được tới hai tấn ngà voi mỗi tháng. Mặc dù Chí thu mua ngà voi từ các nhà cung cấp người Mozambique, nhưng cũng có khả năng số ngà đó được lấy từ voi ở các quốc gia khác, chẳng hạn như Nam Phi.

Các cơ quan thực thi pháp luật đã biết một số thành viên trong tổ chức của Chí. Vào tháng 07/2017, bốn "lính" của Chí bị bắt ở Maputo vì tội tàng trữ móng và răng nanh bất hợp pháp; chỉ một tên trong số này bị kết án và nhận án 11 năm tù giam.

Chí cũng buôn lậu sừng tê giác từ Mozambique về Việt Nam và có thể cung cấp 100-150kg sừng tê giác mỗi tháng. Chí cho biết, tại thời điểm nói chuyện, hẳn đang có 100kg sừng tê giác ở Việt Nam sẵn sàng để bán. Với thực tế rằng Mozambique đã mất cá thể tê giác hoang dã cuối cùng do săn trộm vào năm 2013, gần như chắc chắn sừng tê giác được lấy từ tê giác ở nước láng giềng Nam Phi.

Chí có thể bố trí để chuyển sừng tê giác bất hợp pháp về Việt Nam từ Mozambique trong vòng 48 tiếng, gửi trong hành lý của hành khách trên các chuyến bay, thường là từ sân bay Nampula hoặc Maputo ở Mozambique, trung chuyển ở Nairobi và đến Hà Nội. Phương thức buôn lậu này được hỗ trợ bởi mối quan hệ của hẳn tại Sân bay Quốc tế Jomo Kenyatta ở Nairobi và Sân bay Quốc tế Nội Bài ở Hà Nội.

Trong khi các chính phủ trên toàn cầu thất bại trong việc áp dụng các hình thức điều tra chuyên dụng, ví dụ như giao hàng có kiểm soát, để chặn đứt mạng lưới buôn lậu ĐVHD, các băng nhóm tội phạm lại đi trước một bước. Chí kể lại việc băng nhóm của hẳn sử dụng một thiết bị giám sát vệ tinh GPS để theo dõi một chuyến hàng sừng tê giác từ Mozambique về Việt Nam qua Doha.

"EIA: Anh có thể vận chuyển [ngà voi bất hợp pháp] từ cảng đến nhà kho [ở Việt Nam] không?

Chí: Có, đến nhà kho của tôi.

EIA: Về kho của tôi thì sao, cũng ở Việt Nam?

Chí: Cũng được miễn là nằm ở trong địa phận đấy.

EIA: Miễn là ở Việt Nam?

Chí: Phải."

Chí: Tôi gửi rất nhiều [tiền] về Việt Nam... thông thường là 2 triệu mỗi tháng.

EIA: Anh cần gửi hai triệu?

Chí: Mỗi tháng.

EIA: Nhân dân tệ?

Chí: Đô la Mỹ."

NGUYỄN THÀNH TRUNG

Vai trò trong tổ chức: Hoạt động độc lập
Quốc gia hoạt động: Việt Nam, Mozambique
Loại hàng lậu: Ngà voi, sừng, răng nanh, móng vuốt

Tóm tắt: Trung hoạt động độc lập trong việc thu mua ngà voi và sừng tê giác từ các con buôn bản địa ở Mozambique và bán lại cho những đối tượng thu mua người Việt trả giá cao nhất tại Mozambique hoặc tự vận chuyển về Việt Nam. Hãn hợp tác với nhiều băng nhóm có liên quan đến buôn bán có tổ chức quy mô lớn từ Mozambique vào Việt Nam.

Nhà hàng Little Vietnam, nhà hàng Việt tại Maputo do Trung sở hữu trước đây, là điểm tựa để Trung tiếp cận với hoạt động buôn bán ngà voi và sừng tê giác

Với ý định thu mua trực tiếp ngà voi và loại bỏ các bước trung gian, Trung cho biết, hãn đã đi đến các vùng sâu, vùng xa để chủ động tuyển mộ thợ săn người địa phương để săn voi và ĐVHD khác ở Mozambique và Nam Phi. Hoạt động này của Trung đã dẫn đến sự mất mát về nhân mạng khi một trong những người dân làng mà hãn thuê bị bắn chết. Vào tháng 02/2017, Trung hoạt động ở Maputo và thuê năm người làm, bao gồm một thợ chạm khắc ngà voi người Việt.

Trung cho biết buôn lậu ngà voi ra khỏi Mozambique "rất đơn giản":

Bước 1: Thành lập một công ty xuất nhập khẩu buôn bán hàng hóa hợp pháp dưới tên một người Mozambique.

Bước 2: Đóng hàng lậu vào các container, sử dụng tên của công ty đã được thành lập để làm thủ tục giấy tờ và khai báo giá mạo trong đó là hàng hóa hợp pháp.

Bước 3: Thương lượng "giá" với cán bộ hải quan có liên quan ở Mozambique.

Bước 4: Trả tiền hối lộ như đã thỏa thuận cho cán bộ hải quan tại cảng xuất cảnh đã chọn ở Mozambique để các container hàng lậu được xuất khẩu nhanh chóng mà không bị kiểm tra.

Khi bất kỳ người Việt nào gặp rắc rối, họ liên lạc với một luật sư người Việt ở Nam Phi tên là Nam (Lê Hoài Nam). Theo Trung, Nam hỗ trợ về pháp lý cho các băng nhóm tội phạm người Việt. Hãn tư vấn cho họ cách gửi hàng sử dụng hành lý của hành

khách bay máy bay. Trung cho biết, Nam tư vấn cách để tránh bị buộc tội nếu bị phát hiện bởi cơ quan chức năng là làm thủ tục cho hành khách và gửi hành lý một cách riêng rẽ. Nam đại diện cho các đối tượng bị bắt và buộc tội buôn lậu tại Nam Phi và Mozambique.

Nam cũng có mối quan hệ với Phan Chí và giúp tên này khi một người trong đám lính của Chí bị bắt về tội buôn bán sừng tê giác ở Mozambique.

Điều tra của EIA cũng xác nhận rằng Nam đã từng làm giấy phép săn bắn tê giác cho các thợ săn Việt Nam cũng như giấy phép CITES xuất khẩu cho các tiêu bản tê giác từ Nam Phi về Việt Nam.

Trung tiết lộ, hãn đã câu kết với hai nhân viên của công ty vận chuyển DHL tại Mozambique, là những người giúp hãn gửi các kiện hàng chứa sừng tê giác về Việt Nam.

Bên phía Việt Nam, Trung nói rằng chuyển hàng hóa bất hợp pháp đến Việt Nam an toàn hơn là chuyển đến Trung Quốc. Hãn giải thích rằng hãn có người quen ở tất cả cửa khẩu biên giới quan trọng ở Việt Nam, và với mạng lưới vận chuyển của mình trên khắp Việt Nam, Trung cũng tuyên bố có thể chuyển lậu hàng hóa vào Trung Quốc từ Việt Nam. Trung cho biết thêm, hãn đã bán ngà voi cho một số thành viên trong phái đoàn của Chủ tịch nước Việt Nam thăm Mozambique vào tháng 3 năm 2016.

Cũng như Phan Chí, Trung thừa nhận có quen biết với Đại sứ Việt Nam tại Mozambique vào thời điểm đó, nói rằng Đại sứ đã khuyên hãn nên thận trọng hơn vì hãn đang bị INTERPOL theo dõi.

“Trung: Thực ra, đưa hàng từ đây [Mozambique] đi rất dễ. Không có vấn đề gì. Đi kiểu gì cũng có thể đi được... Đi từ đây rất đơn giản.”

***
Trung: Nó mà chạy đều thì rất nhiều tiền. Còn hơn buôn ma túy.”

NGUYỄN TIẾN SƠN

Vai trò trong tổ chức: Hoạt động độc lập
Quốc gia hoạt động: Công-gô, Lào, Mozambique, Nigeria, Việt Nam
Loại hàng lậu: Ngà voi, sừng tê giác, vảy tê tê

Tóm tắt: Nguyễn Tiến Sơn nổi tiếng là một trong những tay bán buôn ngà voi và sừng tê giác lớn nhất ở Nhì Khê, với một xưởng chế tác do vợ hãn điều hành. Sơn trực tiếp tham gia thu mua và xuất khẩu ngà voi và sừng tê giác từ châu Phi. Hãn quen biết và hợp tác với một số đối tác khác, bao gồm Lê Thị Thanh Hải và Teo Boon Ching, những người đang cung cấp dịch vụ vận chuyển và thông quan ở Lào, Việt Nam, Campuchia, Malaysia và Trung Quốc. Sơn cũng nói có quen biết với những người có thể thực hiện thông quan tại cảng Hải Phòng, Sân bay Quốc tế Nội Bài, Sân bay Quốc tế Wattay, cảng Johor và Sân bay Quốc tế Kuala Lumpur. Sơn tiết lộ đã xuất khẩu thành công các lô hàng ngà voi từ Nigeria về Việt Nam.

“Người trong làng có thể cắt (chế biến) 10 tấn trong vòng một tháng, ở làng tôi đó. Nếu có 1.000 tấn, họ cũng cắt hết. Nếu bán chịu, họ sẽ cắt hết. Chỉ 20-30 tấn, trong vòng một tháng là hết”

Tháng 11/2017, cùng với ba đối tượng khác, Chiến bị tuyên án 20 tháng tù giam cho hành vi mua bán và vận chuyển 423kg ngà voi tại Hà Nội vào tháng 01/2017.

Nhằm mở rộng hoạt động sang Mozambique, Sơn đã hợp tác với Nguyễn Thành Trung vào đầu năm 2017. Hãn tiếp tục tìm kiếm nguồn hàng và loại hàng mới và gần đây đã tiến hành xuất khẩu thủ hàng hóa từ Nigeria và thông quan 20 tấn vảy tê tê từ Malaysia vào tháng 10/2017.

Sơn tuyên bố có thể vận chuyển ngà voi vào Việt Nam thông qua Lào và sẵn sàng đảm bảo với giá 387 USD/kg hàng. Hãn hợp tác với Lê Thị Thanh Hải, người điều hành tuyến đường ở Lào, bao gồm thông quan tại Sân bay Quốc tế Wattay ở Viêng Chăn và vận chuyển đường bộ qua cửa khẩu Lào-Việt và tiếp tục vận chuyển đến kho hàng tại Việt Nam. Vai trò của Sơn bao gồm tạo cơ hội tiếp cận dịch vụ thông quan cho các con buôn tại Việt Nam, cũng như giới thiệu khách hàng tiềm năng cho dịch vụ vận tải này. Hãn cũng có thể thương lượng với những khách hàng này để mua lại hàng của họ, phục vụ cho hoạt động bán buôn của mình.

Sơn cũng sử dụng tuyến trung chuyển qua Malaysia kết hợp với một người Malaysia, Teo Boon Ching, tên này thực hiện thông quan cho hàng hóa từ châu Phi và chuyển sang Lào bằng đường hàng không.

Sơn đã cung cấp các bản sao của một số vận đơn được cho là đã được sử dụng trong tuyến đường Malaysia-Lào, để thuyết phục các điều tra viên EIA về khả năng của mình. Hai trong số các vận đơn này đề tên công ty nhận hàng ở Lào là CFEF Food and Drinks, có khả năng chỉ là một công ty "ma". Sơn cũng cho biết hãn đã nhận ba tấn ngà voi trong vòng hai tuần trong tháng 10/2017 qua tuyến đường Malaysia - Việt Nam và 1,5 tấn vảy tê tê, tất cả đều được Teo Boon Ching hỗ trợ.

Xem ngà voi

Việc xem ngà voi diễn ra tại làng Nhì Khê vào tháng 10/2017 trong một xưởng chế tác gỗ. Nhì Khê được ghi nhận là một trung tâm buôn bán ngà voi bất hợp pháp và các công cụ chạm khắc ngà voi cũng được phát hiện trong nhà xưởng này. Ngà voi được cho là đã được chuyển vào Việt Nam trong các container và trên ngà voi vẫn có dấu vết của sập nển, cho thấy đây là một phần của thủ đoạn che giấu.

500kg ngà voi mà EIA quan sát được thuộc sở hữu của Sơn (và được cho là một phần của một lô ngà voi với 1,5 tấn khác được giấu trong kho tại Hà Nội), được Sơn chào bán với giá ban đầu là 660 USD/kg, và sẵn sàng giảm giá xuống còn 658 USD/kg. Các khúc ngà đặc và lớn hơn được chào bán với giá 748 USD/kg. Nếu tính dựa trên mức giá thấp hơn, giá trị của tổng cộng hai tấn hàng này sẽ là khoảng 1,3 triệu USD. Sơn không có mặt ở điểm xem hàng nhưng đã giao việc này cho Nguyễn Bá Chiến (còn được gọi là "Trung", nhưng có thể là tên giả). Vào tháng 11/2017, cùng với ba người Việt khác, Chiến bị kết án 20 tháng tù giam vì tham gia mua bán và vận chuyển 423kg ngà voi tại Hà Nội vào tháng 04/2017.

LÊ THỊ THANH HẢI

Vai trò trong tổ chức: **Chuyên vận chuyển Quốc gia hoạt động: Lào, Campuchia, Việt Nam**

Loại hàng lậu: **Ngà voi, sừng tê giác, vảy tê tê**

Tóm tắt: Lê Thị Thanh Hải là người Việt Nam, sống ở tỉnh Hà Tĩnh, gần cửa khẩu Cầu Treo trên biên giới Việt Nam và Lào. Hải đứng đầu một mạng lưới vận chuyển với nhiều tuyến đường vận chuyển các sản phẩm ĐVHD bất hợp pháp. Mặc dù đã từng phải chịu án tù một năm (khoảng 20 năm trước) vì dính líu tới một vụ bắt giữ ba tấn tê tê, Hải vẫn tiếp tục tham gia vào hoạt động buôn bán ĐVHD bất hợp pháp kể từ khi được thả.

Trong thập kỷ qua, Hải đã vận hành một tuyến đường buôn lậu cùng với một người Malaysia, Teo Boon Ching, để vận chuyển hàng hóa bất hợp pháp từ châu Phi đến cảng Johor, Malaysia và chuyển tiếp đến Sân bay Quốc tế Wattay tại Lào qua đường hàng không. Hải hợp tác với một đối tượng nam giới (chưa xác định được danh tính) cung cấp dịch vụ thông quan cho hàng bất hợp pháp và vận chuyển bằng đường bộ đến cửa khẩu Lào-Việt. Người này điều hành một công ty cung cấp dịch vụ thông quan và được cho là đã sử dụng sự ảnh hưởng của một người họ hàng giữ chức vụ Phó Cục trưởng Cục Thuế tại Lào. Theo Hải, công ty này sở hữu máy soi chiếu và cân riêng tại sân bay.

Hàng hóa được trao đổi tại một kho hàng miễn thuế giữa biên giới Lào và Việt Nam. Khi hàng được chuyển đến kho, Hải hoặc lính của mình kiểm tra hàng rồi sau đó hàng được chuyển lên các xe mang biển số Việt Nam. Sau đó, hàng được vận chuyển bởi các đường dây vận chuyển của một số đối tượng người Việt, những người kiểm soát tuyến buôn lậu này và chịu trách nhiệm đưa hàng hóa vào Việt Nam. Các đường dây vận chuyển này có khả năng "bao biên" nhờ đưa các khoản hối lộ cần thiết để đi qua hải quan và biên phòng. Khi đã vào Việt Nam, hàng hóa được chuyển sang đội xe hạng sang của Hải để chuyển đi giao hàng cho chủ hàng.

Hải cũng đưa ra đảm bảo cho dịch vụ của mình. Khi đã thấy hàng, Hải sẽ chuyển một khoản tiền cho chủ hàng để đảm bảo giao hàng. Nếu chỉ có vận đơn, Hải sẽ

thông qua một trung gian tại Hà Nội để gửi tiền đảm bảo. Hải thu phí khoảng 160USD/kg cho các dịch vụ của mình, bao gồm chi phí thông quan tại sân bay Lào và biên giới Lào/Việt Nam, và chi phí vận chuyển đến Hà Nội.

Hối lộ, hoặc trả tiền "thuế", là đặc điểm xuyên suốt trong tuyến đường buôn bán của Hải, với các mối quan hệ được cho là với các quan chức Việt Nam ở cả cấp tỉnh và huyện để đảm bảo vận chuyển hàng hóa trơn tru dọc theo tuyến đường buôn lậu.

Hải tuyên bố rằng mình độc quyền trên tuyến đường qua Lào, và khẳng định rằng mình là người duy nhất có thể cung cấp dịch vụ thông quan với đối tác người Lào. Mặc dù Hải khẳng định như vậy nhưng có một công ty khác cũng tham gia vào hoạt động này, mặc dù tuyến đường của công ty này không ổn định với một số hàng hóa bị "kẹt" tại Sân bay Quốc tế Wattay.

Hải cũng cho biết, Hải có hai mối quan hệ có thể thông quan cho container ở Campuchia trước khi vận chuyển vào Việt Nam bằng đường bộ. Một trong số đó là một người Việt Nam với biệt danh Hùng "Lốp" mà Sơn cũng quen biết. Người thứ hai, đã kết hôn với một người Việt Nam, là cựu trưởng biên phòng tỉnh Sihanoukville.

"Hải: Tôi cũng phải chi một ít 'tiền sân'."

"Tiền sân" được hiểu là một khoản phí để đưa lô hàng ra khỏi cảng hàng hoá sân bay.

"Hải: Công việc của tôi là vận chuyển. Tôi có một đội xe năm đến sáu chiếc. Và (chúng tôi hoạt động) khắp nơi trên đất nước này. Về cửa khẩu, tôi 'bao luật'."

'Bao luật' có nghĩa là Hải có được sự bảo kê của cơ quan chức năng tại khu vực này, những người đã được trả tiền để cho phép Hải vận hành hoạt động buôn lậu.

TEO BOON CHING

Vai trò trong tổ chức: **Chuyên vận chuyển Quốc gia hoạt động: Malaysia**

Loại hàng lậu: **Ngà voi, sừng tê giác**

Tóm tắt: Teo Boon Ching, quốc tịch Malaysia, đã tham gia buôn bán ĐVHD trong hai thập kỷ qua với các mối làm ăn tại Quảng Châu, Trung Quốc và Bangkok, Thái Lan. Hải điều hành dịch vụ vận chuyển các sản phẩm ĐVHD bất hợp pháp từ Johor, Malaysia đến các điểm đến khác bao gồm Lào và Trung Quốc. Teo bị bắt tại Thái Lan vào tháng 3 năm 2015 cùng với đối tác người Thái Sririchai Sridanont về tội sở hữu trái phép 135kg ngà voi châu Phi. Mặc dù bị bắt giữ, Teo đã tránh khỏi truy tố và tiếp tục hoạt động buôn lậu ĐVHD. Teo cũng có liên quan tới vụ bắt giữ sừng tê giác gần đây vào tháng 08/2018

Teo sử dụng các công ty có trụ sở tại Malaysia để nhận các container hàng gửi từ châu Phi. Teo hướng dẫn cách che giấu và đóng gói cho khách hàng:

- cần đóng ít nhất tám tấn hạt đậu hoặc đậu phộng cho một container 20 feet.
- ngà voi phải được bọc trong bao nylon
- hàng hoá làm vỏ bọc (đậu) phải được đóng trong hai lớp bao để không bị vỡ.

Hải khuyên các chủ hàng ngà voi nên mua thay vì thuê container để giảm rủi ro bị kiểm tra nếu lô hàng bị chậm và hợp đồng thuê container hết hạn.

Khi lô hàng ngà voi vào Malaysia, Teo sắp xếp cho chủ hàng vào kho hải quan tại cảng Johor để kiểm tra hàng hóa và khối lượng. Sau khi thông quan, lô hàng được chuyển đến kho của Teo để đóng gói lại thành nhiều kiện hàng tiêu chuẩn cho vận chuyển cargo hàng không để tiếp tục chuyển đi.

Hàng hóa chuyển đến Lào được gửi bằng đường hàng không từ Sân bay Quốc tế Kuala Lumpur trên các chuyến bay của hãng hàng không AirAsia, chỉ có đường bay thẳng từ Malaysia đến Sân bay Quốc tế Wattay. Mối quan hệ của Teo tại cơ quan hải quan Johor cho phép vận chuyển hàng hóa bất hợp pháp với một mức phí. Phí vận chuyển của Teo lần lượt là 145 USD/kg và 100 USD/kg với ngà voi và vảy tê tê, bao gồm cả phí thông quan tại cảng Johor và Sân bay Quốc tế Kuala Lumpur cũng như đóng gói và giao hàng đến Lào.

Mối quan hệ của Teo với Hải là chìa khóa để thông quan thành công ở Lào. Khi hàng hoá đã được đóng gói lại và chuyển lên máy bay đến Lào, Teo gửi vận đơn cho Hải. Khi đó, vai trò của Teo kết thúc.

Teo cũng được cho là cung cấp dịch vụ cho thuê trọn gói máy bay chở hàng trực tiếp đến Hà Nội với cùng mức giá. Teo tuyên bố đã chuyển lậu ít nhất sáu tấn tê tê từ Malaysia sang Trung Quốc. Hải cũng tuyên bố đã cung cấp dịch vụ thông quan cho khoảng 80 container mà chỉ bị thu giữ một lần kể từ khi bắt đầu hoạt động.

Teo có thể đóng vai trò chính trong việc cứu vãn hai lô hàng vảy tê tê liên quan đến vụ thu giữ 7,2 tấn ngà voi tại Hồng Kông vào tháng 07/2017.

Theo Teo, các lô hàng bị tịch thu trong vụ bắt giữ ở Hồng Kông có cùng người gửi hàng ở Malaysia. Mặc dù ban đầu không liên quan tới các lô hàng này, một trong các chủ hàng ở Tiên Du (Phúc Kiến, Trung Quốc) tên là Lin, đã yêu cầu Teo hỗ trợ để cứu vãn các lô hàng tiếp theo có khả năng bị tịch thu. Teo gửi yêu cầu tới nước gửi hàng, được cho là Nigeria và đã chuyển hướng thành công các lô hàng này từ cảng Sabah sang cảng Johor. Lô hàng vảy tê tê sau đó được đóng gói lại và gửi trở lại đến Trung Quốc.

Tuy nhiên, Teo đã không thể chuyển hướng cho bốn container ngà voi và vảy tê tê còn lại và chúng bị cơ quan chức năng cảng Sabah thu giữ vào năm 2017. Sau đó, Lin tiết lộ với Teo rằng Lin là chủ hàng chung của số hàng bị thu giữ ở Hồng Kông, cùng với một người khác tên là Ou. EIA tin rằng Ou có thể là Ou Guancho, chủ của Ou Haiqiang - cả hai đều bị nêu tên trong báo cáo The Shuidong Connection năm 2017 của EIA vì có vai trò quan trọng trong hoạt động buôn bán ngà voi.

Ảnh ngà voi được đóng gói trong bao do Lê Thị Thanh Hải gửi

Teo Boon Ching bị bắt tại Thái Lan năm 2015 cùng với đồng bọn là Sririchai Sridanont về tội sở hữu trái phép 135kg ngà voi châu Phi. Mặc dù bị bắt, Teo tránh khỏi bị truy tố và vẫn tiếp tục hoạt động buôn lậu ĐVHD. Teo cũng có liên quan tới vụ bắt giữ sừng tê giác gần đây vào tháng 08/2018.

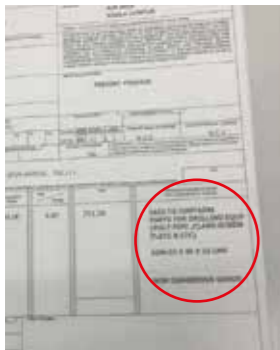
NGUYỄN CÔNG THỌ

Vai trò trong tổ chức: **Chuyên vận chuyển Quốc gia hoạt động: Campuchia, Lào, Việt Nam**

Loại hàng lậu: **Ngà voi, sừng tê giác**

Tóm tắt: Thọ được báo cáo là xuất thân từ một gia đình có truyền thống buôn lậu ĐVHD và tham gia vào việc kinh doanh của gia đình từ khi còn là sinh viên đại học với việc giúp cậu mình vận chuyển hổ và các sản phẩm ĐVHD bất hợp pháp khác. Sau khi người cậu 'nghỉ hưu', Thọ trở thành một đối tượng buôn lậu ĐVHD cộm cán, tuyên bố đã buôn lậu ít nhất 100 tấn ngà voi từ năm 2014 bằng một số tuyến đường khác nhau với điểm đến cuối cùng là Việt Nam.

Thọ điều hành thành công hoạt động buôn lậu ngà voi vào Lào và chuyển tiếp sang Việt Nam. Hắn rất tự tin về việc có thể thông quan cho các chuyến hàng ngà voi qua sân bay Viêng Chăn ở Lào và cung cấp vận đơn trên để chứng minh hắn đã buôn lậu ngà voi từ Malaysia vào Lào bằng cách khai báo trên giấy tờ là trong cargo hàng chứa thiết bị máy khoan

Khi tiếp xúc với Thọ, EIA xác nhận rằng Việt Nam có nhu cầu rất lớn về ngà voi và những nỗ lực ngăn chặn hoạt động này chỉ mang tính bề ngoài. Ví dụ, vào tháng 08/2017, Thọ nói rằng bất chấp các vụ bắt giữ ngà voi tại Nhị Khê, ngôi làng vốn nổi tiếng với nghề chạm khắc ngà voi này vẫn tiếp tục tiêu thụ khoảng 3 tấn ngà voi mỗi tháng. Cũng có vẻ như một số đường dây buôn bán tại Nhị Khê chỉ đơn giản chuyển đến các khu vực khác ở Việt Nam như Đồng Ky, cách Nhị Khê khoảng một giờ lái xe. Thọ cũng nói rằng, để an toàn, hắn cất giữ số ngà voi có chất lượng tốt nhất trong một nhà kho ở Đồng Ky.

Thọ đã vận hành thành công tuyến buôn lậu Lào-Việt và nói rằng hắn có thể thông quan ít nhất một lô ngà voi (khoảng 500kg) mỗi tuần qua sân bay Viêng Chăn và vận chuyển qua biên giới vào Việt Nam. Để có thể cung cấp dịch vụ an toàn hơn cho khách hàng, Thọ cũng cần tự mình xác nhận là các lô hàng có chứa ngà voi. Thọ cũng cung cấp dịch vụ vận chuyển cho tuyến Campuchia-Việt Nam, mặc dù hắn than phiền rằng tuyến đường này không ổn định. Thọ cũng đang hợp tác với một người tên Cường, điều hành tuyến vận chuyển Malaysia - Việt Nam bằng cách sử dụng tàu đánh cá. Theo đó, hàng hóa được chuyển bằng đường biển từ một tàu cá Malaysia sang tàu Việt Nam trước khi cập cảng Việt Nam.

Thọ cũng bắt đầu mua lại ngà voi từ khách hàng của mình, những người mà trước đây hắn đã vận chuyển cho. Thọ gửi ảnh

ngà voi cho những người mua tiềm năng và mời họ đến Lào để xem hàng hóa. Khi hoạt động kinh doanh mở rộng, Thọ cũng bắt đầu đi châu Phi để mua ngà voi với giá rẻ hơn. Vào cuối năm 2016, Thọ đã đến Nigeria để buôn lậu ngà voi từ Nigeria đến cảng Tiên Sa tại Đà Nẵng ở Việt Nam. Hắn cho biết lô hàng ngà voi này là "ngà vàng" (ngà voi có nguồn gốc từ loài voi rừng đang bị đe dọa) và có nguồn gốc từ Cameroon. Nhân viên hải quan đã tạo điều kiện thông quan tại Việt Nam cho Thọ là một người họ hàng.

Thọ cũng cho biết hoạt động của mình ở Nigeria được hỗ trợ bởi một đối tác bán địa trước đây từng làm việc tại Sân bay Quốc tế Nnamdi Aikiwe ở thủ đô Abuja của Nigeria. Thọ cũng nói thêm rằng hắn đang lên kế hoạch đến Mozambique để bắt đầu kinh doanh sừng tê giác.

“Tho: Nghề của tôi là vận chuyển, vì vậy tôi biết hầu hết những người buôn bán ở miền Bắc [Việt Nam], hầu hết những người làm ăn lớn.”

***

Tho: Ai cũng muốn có tiền, nhưng tiền không phải tất cả. Thương hiệu còn quan trọng hơn. Mình có thể tồn tại được là nhờ khách hàng.”

DƯƠNG VĂN ĐĂNG

Vai trò trong tổ chức: **Công nhân Quốc gia hoạt động: Mozambique, Việt Nam**

Loại hàng lậu: **Ngà voi**

Tóm tắt: Đăng là một chuyên gia trong việc sử dụng các phương pháp tinh vi để che giấu ngà voi và sừng tê giác trong các lô hàng từ châu Phi về Việt Nam. Đăng học các mảnh khoe trong nghề từ anh trai, người đã làm ăn nhiều năm trong hoạt động này.

Đăng cung cấp dịch vụ đóng gói dưới dạng lao động tự do, mặc dù trước đây từng làm việc cho Nguyễn Mậu Chiến, một ông trùm buôn bán ĐVHD đã được đề cập, để đóng gói ngà voi ở Pemba và Maputo, Mozambique.

Là người hỗ trợ chính cho hoạt động buôn bán ngà voi quy mô lớn, Đăng chỉ bắt đầu công việc đóng gói khi đã thu mua được ít nhất 100-200kg ngà voi. Đăng cho biết đã buôn lậu ngà voi và sừng tê giác từ Mozambique bằng cách giấu trong các vật liệu như đá/thạch anh (có khả năng được nhập khẩu từ Nam Phi) hoặc gỗ. Khi sử dụng đá, Đăng giải thích, quan trọng là phải có khuôn silicone có hình dạng khác nhau. Những thứ này được gửi từ Việt Nam sang Mozambique, mặc dù Đăng cho biết hắn cũng có thể chế tạo những khuôn mẫu này ở Mozambique nếu có sẵn các vật liệu cần thiết.

Đăng đã mô tả quá trình này một cách chi tiết. Trước hết ngà voi hoặc sừng tê giác được nhúng vào sáp tan chảy để tạo ra một lớp bảo vệ, sau đó, sử dụng khuôn và vật liệu tổng hợp như đá, sợi thủy tinh hoặc thạch cao, ngà hoặc sừng được giấu bên trong các khối có bề ngoài trông giống những khối đá lớn đặc. Một tấn ngà voi có thể được giấu trong khoảng 30 viên đá như vậy. Những viên "đá" giấu ngà voi sau đó được xếp cùng đá thật vào thùng lớn và chuyển đến khu vực chất hàng vào container. Với gỗ, các khúc gỗ được đục rỗng và ngà voi hoặc sừng tê giác được đặt vào trong trước khi khúc gỗ được đóng lại và sơn để che vết cắt. Đăng thích sử dụng phương pháp giấu vào gỗ vì cách này rẻ hơn thạch anh và hắn cho rằng cơ quan chức năng cảng Pemba không kiểm tra các lô hàng gỗ.

Dù sử dụng phương pháp che giấu nào, trên giấy tờ đều được khai báo là hàng hóa xuất khẩu hợp pháp (thạch anh hoặc gỗ).

Có một lần, Chiến lệnh cho Đăng áp tải một lô sừng tê giác. Vào tháng 02/2016, Đăng và một đồng bọn khác hộ tống ba vali chứa khoảng 100kg sừng tê giác từ Mozambique về Việt Nam. Đăng nói rằng hắn đã được chỉ dẫn cụ thể là không tự ký gửi vali tại sân bay; thay vào đó, hành lý được một người khác ký gửi nhưng gắn thẻ với tên và thông tin cá nhân của Đăng. Khi đến sân bay tại Hà Nội, Đăng và đồng bọn lấy vali bằng cách kiểm tra mã hành lý và hắn được hướng dẫn đi ra qua một cửa an ninh đã được chỉ định trước tại sân bay. Với sự giúp đỡ từ người quen tại các sân bay ở Mozambique và Hà Nội, ông chủ của Đăng đã thông quan cho ba lô hàng sừng tê giác mỗi tuần với ba đến bốn vali trong mỗi lô hàng.

“Dang: Khi sang Mozambique, mình chỉ ở nhà với mọi người trong nhà (trong băng nhóm). Có người mua hàng và đưa vào kho. Mình chỉ đến nhà kho để đóng gói và đóng hàng vào đá. Sau một tháng, khi đóng đủ hàng, họ sẽ gửi container đi, nhưng đó là công việc của họ. Công việc của mình chỉ đóng gói sau đó trở về nhà - gửi như thế nào là việc của người khác, không phải của mình.”

***

EIA: Anh mất bao lâu để đóng gói một tấn hàng hóa?

Đăng: Nếu có đủ hàng thì chỉ mất 10 ngày.”

KHUYẾN NGHỊ

EIA kêu gọi Việt Nam, Mozambique, Nam Phi, Lào, Malaysia và Campuchia tăng cường hợp tác quốc tế và tiến hành một cuộc điều tra kỹ lưỡng về các thông tin được trình bày trong báo cáo này. Các thông tin này đã được cung cấp cho các cơ quan thực thi pháp luật trước đó trong một bản báo cáo mật.

KHUYẾN NGHỊ DÀNH CHO VIỆT NAM:

- Điều tra và khởi tố các đối tượng có liên quan đến hành vi tham nhũng cho phép hoạt động buôn lậu ĐVHD diễn ra ở Việt Nam, bao gồm tại các điểm nhập cảnh và xuất cảnh cho ngà voi như sân bay, bến cảng và cửa khẩu đường bộ.
- Điều tra về việc thất lạc hoặc rò rỉ tang vật vào hoạt động buôn bán của số ngà voi bị thu giữ và đang được kiểm soát bởi cơ quan chức năng, khởi tố những đối tượng tham ô có liên quan.
- Đảm bảo sự hiệu quả trong việc hợp tác giữa các cơ quan và hoạt động thực thi pháp luật dựa trên thông tin tình báo để phá vỡ và bắt giữ các mạng lưới buôn bán ngà voi có tổ chức
- Cải thiện hợp tác quốc tế (ví dụ, thông qua dẫn độ, chia sẻ bằng chứng và sử dụng phương pháp giao hàng có kiểm soát) với các quốc gia nguồn, trung chuyển và tiêu thụ có liên quan như Angola, Trung Quốc, Lào, Malaysia và Mozambique.
- Tăng cường năng lực điều tra hoạt động buôn bán ngà voi và ĐVHD bất hợp pháp thông qua các công cụ trực tuyến/mạng xã hội, bao gồm WeChat, Zalo và Facebook.

KHUYẾN NGHỊ DÀNH CHO NAM PHI VÀ MOZAMBIQUE:

- Tiến hành điều tra kỹ lưỡng các hành vi phạm tội có thể dẫn tới khởi tố theo một loạt các luật, bao gồm luật nhập cư và hải quan, liên quan đến các băng nhóm tội phạm Việt Nam có liên quan đến buôn bán ĐVHD.
- Phối hợp với khu vực tư nhân (các công ty giao nhận vận tải, hãng hàng không và các công ty chuyển phát nhanh) để đảm bảo triển khai có hiệu quả các hệ thống phát hiện và ngăn chặn buôn bán ngà voi và sừng tê giác.

KHUYẾN NGHỊ DÀNH CHO CÁC QUỐC GIA PHỤ HỢP KHÁC

- Tăng cường phát hiện ngà voi tại các điểm xuất/nhập cảnh như đã được nêu tại trang 10-11 của báo cáo này.
- Xoá bỏ nguồn lợi nhuận khổng lồ của hoạt động buôn lậu ĐVHD thông qua việc tiến hành các cuộc điều tra nhằm thu giữ các tài sản có được từ phạm tội (ví dụ: tiền mặt, nhà đất, xe cộ).
- Tăng cường nhận thức về phương thức hoạt động của các băng nhóm tội phạm cho các cơ quan, tổ chức hữu quan như hải quan, các hãng hàng không, công ty vận chuyển.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Save the Elephants, 2016. Hoạt động buôn bán ngà voi bất hợp pháp tại Việt Nam đe dọa loài voi ở châu Phi.
2. Dữ liệu của UNCOMTRADE.
3. Tổ chức Minh bạch Quốc tế, 2017. Chỉ số Cảm nhận Tham nhũng 2017
4. Văn phòng Liên Hiệp Quốc về Ma túy và Tội phạm, 2015. Báo cáo công cụ phân tích tội phạm về ĐVHD và phá rừng của UNODC tại Việt Nam.
5. Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV). Trùm buôn bán sừng tê giác bị bắt, ngày 4 tháng 5 năm 2017.
6. Daniel Stiles, “Đánh giá về hoạt động buôn bán ngà voi bất hợp pháp tại Việt Nam”, TRAFFIC 2008. Được đăng tại: http://www.trafficj.org/publication/08_Assessment_illegal_ivory_trade_VietNam.pdf (truy cập lần cuối ngày 8 tháng 8 năm 2018)
7. TRAFFIC, Bản tin tập 22 số 2, tháng 6 năm 2009; Ngà voi thu giữ trong container nhựa tái chế tại cảng Đình Vũ.
8. WWF Wildlife Crime ScoreCard. Được đăng tại: http://wwf.panda.org/_core/general.cfc?method=getOriginalImage&uImageID=%26%2AR%2C%28%22NW4%0A (truy cập ngày 8 tháng 8 năm 2018)
9. Hội Bảo tồn ĐVHD, 2012. Sự thật rõ ràng: Phân tích hoạt động tội phạm về ĐVHD xuyên quốc gia ở tỉnh Quảng Ninh, Việt Nam.
10. National Geographic. Lần theo ông trùm buôn bán ở Việt Nam, ngày 9 tháng 11 năm 2014.
11. Viet Nam News. Thu giữ tám tấn sản phẩm ĐVHD nhập lậu, ngày 27 tháng 8 năm 2015.
12. Business Daily Africa. Hai đối tượng ra tòa trong vụ thu giữ ngà voi tại cảng Mombasa, ngày 1 tháng 10 năm 2015
13. CITES, CoP17 Doc. 57.6 (Sửa đổi lần 1). Được đăng tại: <https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/WorkingDocs/E-CoP17-57-06-RI.pdf> (truy cập ngày 13 ngày 8 năm 2018)
14. VOA, Togo thu giữ gần 4 tấn ngà voi đang được chuyển tới Việt Nam, ngày 3 tháng 2 năm 2014; Ngà voi được khai báo là hạt điều.
15. The Phnom Penh Post, Lịch sử phạm tội của công ty vận chuyển ngà voi, ngày 23 tháng 12 năm 2016.
16. Khmer Times, Cảnh sát Campuchia thu giữ gần một tấn ngà voi được vận chuyển từ Mozambique, ngày 5 tháng 12 năm 2017.
17. Bản tin của WJC, Phiên điều trần công khai của Ủy ban Tư pháp ĐVHD: Điều tra tại Việt Nam, The Hague, Hà Lan, ngày 14-15 tháng 11 năm 2016. Được đăng tại: <http://enb.iisd.org/download/pdf/sd/enbplus211num1e.pdf> (truy cập ngày 8 tháng 8 năm 2018)
18. Al Jazeera, Ấn bản độc quyền: “Tiêu chuẩn kép” của Việt Nam về buôn bán ngà voi, ngày 14 tháng 11 năm 2016; Ấn bản này vạch trần “tiêu chuẩn kép” của Việt Nam trước thềm Hội nghị IWT về Chống buôn bán ĐVHD đăng cai bởi Chính phủ Việt Nam tại Hà Nội năm 2016.
19. Hội nghị IWT về Chống buôn bán ĐVHD bất hợp pháp tại Hà Nội. Được đăng tại: <http://iwthanoi.vn/> (truy cập ngày 13 tháng 8 năm 2018)
20. EIA, Đã đến lúc hành động: Chấm dứt tội phạm và tham nhũng tiếp tay cho tội phạm ĐVHD, được đăng tại: <https://eia-international.org/wp-content/uploads/EIATime-for-Action-FINAL-1.pdf>
21. Save the Elephants, “Hoạt động buôn bán ngà voi bất hợp pháp tại Việt Nam đe dọa loài voi ở châu Phi”, được đăng tại: http://savetheelephants.org/wp-content/uploads/2016/07/2016_VietnamReportFINAL_0.pdf (truy cập lần cuối vào ngày 08 tháng 08 năm 2018); Báo cáo vạch trần ngành công nghiệp chế tác ngà voi tại Việt Nam.
22. EIA, The Shuidong Connection: Vạch trần trung tâm buôn bán ĐVHD bất hợp pháp toàn cầu, được đăng tại: <https://eia-international.org/report/shuidong-connection-exposing-global-hub-illegal-ivory-trade/> (lần truy cập gần nhất 13 tháng 08 năm 2018).
23. PhysOrg, Bắt giữ ba tấn ngà voi tại Việt Nam, ngày 09 tháng 07 năm 2017
24. VNExpress, Singapore bắt giữ 3,5 tấn ngà voi trên đường đến Việt Nam, ngày 08 tháng 03 năm 2018; Ngà voi được gửi từ Nigeria.
25. Theo thông tin do Chính phủ Nam Phi cung cấp, người muốn nghỉ hưu ở Nam Phi có thể xin “visa hưu trí”, với điều kiện rằng họ nhận được ít nhất 37.000Rand mỗi tháng từ một quỹ hưu trí hoặc có giá trị ròng hoặc tổng tài sản mang lại thu nhập tối thiểu 37.000R hàng tháng. Bộ Nội vụ Nam Phi. Các loại visa cư trú tạm thời. [Trực tuyến]. Được đăng tại: dha.gov.za/index.hp/immigration-services/types-of-temporary-permits (truy cập ngày 3 tháng 8 năm 2018)]

